I. Välispoliitilisi vaatlusi 1933.

Kirjutanud ***H. Tammer.***

1933. aasta oli rahvusvahelises elus kriiside aastaks. Kui 1932 oli pakkunud teataval määral lootusrikkaid väljavaateid maailmasõja tagajärgede likvideerimiseks ja rahvastevahelise pinevuse ületamiseks, varisesid 1933. a. mitmedki alustatud üritused kokku ja kogu see kordki, mis rajatud maailmasõja rahulepingutele, sattus küsimärgi alla, jättes 1934. a-le pärandiks pinevuse, mis täis plahvatusvõimalusi.

1932. aasta veebruaris kokkuastunud desarmeerimis- (relvitustumis-) konverents katkes 20-kuiste pingutuste järel otsustaval hetkel ja on küsitav, kas ta suudabki enam oma tööd jätkata. Nii teravaiks osutuvad vastuolud maailma suurimate riikide vahel. 14. oktoobril tegi Saksamaa teatavaks, et ta lahkub desarmeerimiskonverentsilt ja Rahvasteliidust; Jaapan oli juba 28. märtsil Mandžukuo tüli lahendamise ettepanekute pärast lahkunud Genfist. Saksamaa lahkumise Genfist tingis tema vähemussejäämine oma seisukohtadega desarmeerimiskonverentsil. 1932. aastal oli relvitustumiskonverentsil jõutud kokkuleppele, et riikide desarmeerimine tuleb viia läbi režiimis, mis võimaldab kõigile riikidele üheõigusluse ja julgeoleku. Saksamaa toonitas kogu 1933. a. eriti üheõiguslust, mis pidi tähendama kas teiste riikide otsekohest desarmeerumist tema relvajõu tasa-

Eesti kroonika 1933, lk. 9